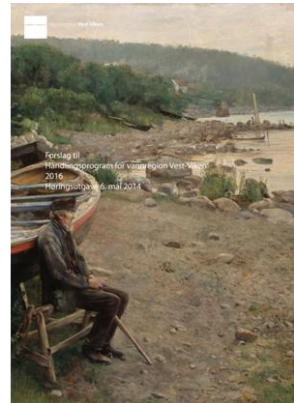
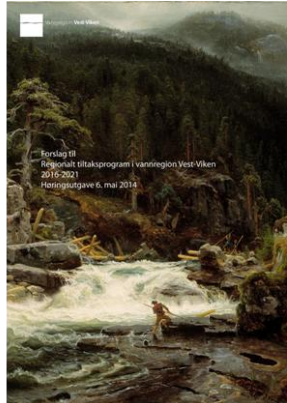

Høringsrapport til

Forslag til Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016-2021

Arbeidsutkast pr. 4. februar 2015

Til møte i vannregionens politiske styringsgruppe 11. februar 2015

Innhold

1	Om regional plan for vannforvaltning	3
1.1	Om planforslaget på høring.....	3
1.2	Høringsgjennomgang	3
1.3	Endringer i planforslaget og behov for en 2. gangs høring	4
1.4	Endelig planforslag og fylkestingenes vedtak av regional plan	4
2	Oversikt over innsendte høringsuttalelser	5
3	Leseveiledning	7
4	Oppsummering av høringsuttalelsene	8
4.1	Formelle høringsdokumenter og om høringsperioden	8
4.1.1	Hva er på offentlig ettersyn?.....	8
4.1.2	Det gjøres endringer i høringsdokumentene under offentlig høring.....	8
4.2	Planens oppbygging og form.....	9
4.3	Planens virkning	10
4.4	Organisering av vannregionen, samhandling og ressurser	11
4.5	Medvirkning.....	13
4.6	Kunnskapsgrunnlaget	14
4.7	Miljømålet god økologisk tilstand 2021, strengere miljømål og unntak.....	15
4.7.1	Kan miljømålet god økologisk tilstand i 2021 nås?	15
4.7.2	Om miljømålene - måloppnåelse for vannforekomstene	17
4.8	Beskytta områder	18
4.9	Sterkt modifiserte vannforekomster	19
4.9.1	Miljømålet godt økologisk potensial (GØP) eller mindre strengere miljømål (MØP) ...	21
4.9.2	Forslag til tiltak	22
4.9.3	Regional prioritering av konsesjoner for revisjonsbehandling.....	22
4.9.4	Regional prioritering av konsesjoner for innkalling og omgjøring jfr. vannressurslovens §§ 28 og 66	23
4.9.5	Kommentarer og endringer i planforslaget.....	23
4.10	Kystvann og forurensede sedimenter	25
4.11	Kostnader, nytte, samfunnsøkonomi og fordelingsvirkninger mellom sektorene	26
5	Høringsuttalelsene.....	30
	Vedlegg 1 Kommunene	30
	Vedlegg 2 Vannområdene.....	30
	Vedlegg 3 Fylkesmenn og sektormyndigheter	30
	Vedlegg 4 Allmenne interesser og private	30
	Vedlegg 5 Rettighetshavere og bedrifter	30

1 Om regional plan for vannforvaltning

1.1 Om planforslaget på høring

Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016-2021 ble sendt på høring og offentlig ettersyn i perioden 1. juli-31. desember 2014 jfr. vedtak i fylkesutvalgene i Aust-Agder, Telemark, Vestfold, Buskerud, Akershus, Oppland, Hordaland og fylkesrådmannens vedtak i Sogn og Fjordane.

Plandokumentene omfattet:

- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016-2021, del I og del II
- Regionalt tiltaksprogram for vannregion Vest-Viken 2016-2021 m/ vedlegg
- Regionalt overvåkingsprogram for vannregion Vest-Viken 2016-2021 m/ vedlegg
- Regionalt handlingsprogram for vannregion Vest-Viken 2016

Den regionale planens formål og virkning fremgår av planbeskrivelsen. Planen skal bidra til helhetlig vannforvaltning gjennom å fastsette miljømål for økologisk tilstand og kjemisk tilstand i elver, innsjøer, grunnvann og kystvann.

Denne regionale planen har svært mange grensesnitt til nasjonale handlingsplaner, strategier, lover, forskrifter og bestemmelser slik som eksempelvis naturmangfold, våtmarker, artsforvaltning, klima, flom, fysiske inngrep, matproduksjon og energiproduksjon. Dette innebærer imidlertid ikke at denne regionale planen kan ta opp i seg og løse alle problemstillingene knyttet til forvaltningen av våre vannressurser.

Det er kommet inn 117 høringsuttalelser:

- 49 kommuner
- 7 vannområder
- 4 fylkesmenn
- 8 sektormyndigheter
- 31 allmenne interesser, organisasjoner og private
- 17 rettighetshavere og bedrifter
- 1 forskningsinstitutt

1.2 Høringsgjennomgang

Vannregionmyndigheten ved administrasjonen har gjennomført fylkesvise drøftingsmøter vedrørende høringsuttalelsene:

- Vestfold fylke, 19. januar
- Buskerud fylke, 22. januar
- Telemark fylke; 23. januar
- Oppland fylke, 26. januar

På møtene deltok prosjektlederne i vannområdene, fylkesmennene, sektormyndighetene og fylkeskommunene. Formålet med møtene har vært å få belyst høringsuttalelsene bredt. Mange av høringsuttalelsene er av en slik karakter at vannregionmyndigheten/ planmyndigheten har behov for å få de drøftet med berørte offentlig aktører på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Dette er i tråd med plan- og bygningslovens § 3-2 tredje ledd om rett og plikt til å delta i planarbeidet og vannforskriftens bestemmelser om at vannregionmyndigheten i samarbeid med vannregionutvalget skal utarbeide den regionale planen.

Vannregionens arbeidsutvalg drøftet høringsuttalelsene på et overordnet nivå den 30. januar. Arbeidsutvalgets synspunkter til høringsuttalelsene er innarbeidet i denne høringsrapporten med følgende hovedkonklusjoner:

- Vannregionens regionale prioritering av konsesjoner i regulerte vassdrag bearbeides videre jfr. NVEs høringsuttalelse om at regional prioritering skal begrunnes der det ikke er gjort
- Kost-nytte og samfunnsøkonomiske vurderinger gjennomgås og om nødvendig suppleres basert på de lokale tiltaksanalysene jfr. Miljødirektoratets høringsuttalelse.

1.3 Endringer i planforslaget og behov for en 2. gangs høring

Høringsuttalelsene er gjennomgått og en vurdering av disse fremgår tematisk og overordnet i kapittel 4 og mer detaljert i vedleggene i kapittel 5.

Flere av endringene i planforslaget krever dialog med fylkesmennene som miljøfaglig rådgiver/ ansvarlig og med berørt sektormyndighet knyttet til innholdet i uttalelsen. Det er derfor vanskelig så tidlig i revideringen å konkret vite hva endringer eksakt vil komme til å bestå i. Endringen kommer frem gjennom prosess og samarbeid.

Det er fremsatt krav/ forventning om en 2. gangs høring. Behov for 2. gangs høring av planen må vurderes ut fra tre hovedspørsmål?

- Medfører endringene i planforslaget såkalte «vesentlige endringer» jfr. planlovens bestemmelser?
- Er det behov for 2. gangs høring for å dempe konflikter eller kan dette løses/dempes gjennom dialog?
- Kan en 2. gangs høring skape bedre innrettede planer som gir større legitimitet?

Når det gjelder «vesentlig endring» mener vannregionmyndigheten at den skjønsmessige vurderingen så langt ikke medfører en 2. gangs høring. Vannregionmyndigheten har imidlertid bedt om veiledning og råd fra planavdelingen i Kommunal- og moderniseringsdepartementet og avventer disse før den skjønsmessige vurderingen endelig tas.

1.4 Endelig planforslag og fylkestingenes vedtak av regional plan

Etter fremdriftsplanen i fastsatt planprogram for planarbeidet av 4. november 2011 skal planen fremmes for vedtak i fylkestingene i vannregionen innen utgangen av juni 2015.

Etter fylkestingenes vedtak skal planen oversendes til sentral godkjenning ved kongelig resolusjon jfr. plan- og bygningslovens § 8-1 andre ledd. Fristen for når sentral godkjenning skal foreligge er satt til senest innen utgangen av 2015 jfr. vannforskriftens § 29 om vedtak av forvaltningsplaner. Denne fristen gjelder for departementet.

De 11 vannregionmyndighetenes administrasjon har pr. 2. februar rettet en henvendelse til Miljødirektoratet om en avklaring av om det er mulig for en senere oversendelse til sentral godkjenning enn 1. juli dersom det gjennomføres en 2. gangs høring etter vurderinger gjort i den enkelte vannregion. Konsekvensene av en 2. gangs høring vil være at planen for Vest-Viken ikke kan vedtas av fylkestingene før etter konstituering av fylkestingene høsten 2015, dvs. desember 2015.

2 Oversikt over innsendte høringsuttalelser

Det er kommet inn 117 høringsuttalelser. Følgende kommuner, vannområder, offentlige etater, organisasjoner, privatpersoner, rettighetshavere og bedrifter sendte inn høringsuttalelser.

Høringsuttalelsene ligger på www.vannportalen.no/vestviken

Kommuner i Vestfold
Andebu kommune
Hof kommune
Holmestrand kommune
Lardal kommune
Larvik kommune
Nøtterøy kommune
Re kommune
Sande kommune
Sandefjord kommune
Stokke kommune
Tjøme kommune
Tønsberg kommune
Kommuner i Telemark
Bamble kommune
Bø kommune
Drangedal kommune
Hjartdal kommune
Kragerø kommune
Kviteseid kommune
Nome kommune
Notodden kommune
Porsgrunn kommune
Sauherad kommune
Seljord kommune
Skien kommune
Tinn kommune
Tokke kommune
Vinje kommune
Kommuner i Buskerud
Drammen kommune
Gol kommune
Hemsedal kommune
Hol kommune
Hole kommune
Kongsberg kommune
Lier kommune
Modum kommune
Nedre Eiker kommune
Nore og Uvdal kommune
Ringerike kommune
Rollag kommune
Øvre Eiker kommune
Ål kommune

Kommuner i Oppland
Etnedal kommune
Gran kommune
Lunner kommune
Vestre Slidre kommune
Øystre Slidre kommune
Nord-Aurdal kommune
Kommuner i Aust-Agder, Sogn og Fjordane, Hordaland, Akershus eller andre fylker
Ulvik herad
Oslo kommune, byråd for kultur og næring
Vannområder
Den Grønne Dalen; Numedalslågen vannområde
Kragerøvassdraget vannområde
Midtre Telemark vannområde
Randsfjorden vannområde
Skien-Grenlandsfjordene vannområde
Tokke-Vinje vannområde
Aust-Telemark vassområde
Fylkesmenn/ sektormyndigheter
Fylkesmannen i Oppland
Fylkesmannen i Buskerud
Fylkesmannen i Vestfold
Fylkesmannen i Telemark
Statens vegvesen
NVE
Mattilsynet Region BTV
Jernbaneverket
Miljødirektoratet
Fiskeridirektoratet
Kystverket
Direktoratet for mineralforvaltning
Allmenne interesser, private og organisasjoner
Forum for natur og friluftsliv Vestfold
Forum for natur og friluftsliv Buskerud
Forum for natur og friluftsliv Oppland
Indre Viksfjord vel
Kåre Fresjarå
Naturvernforbundet Horten
Numedalslågens forvaltningslag
Sande elveierlag
Vestfold Bondelag
Buskerud Bondelag
Oppland Bondelag
Telemark Bondelag
Arne Hansen
Drammens Sportsfiskere
Kaggefoss Embretsfoss Elveierlag, Snarumselvas Elveierlag og Åmot og omegn fiskeforening
Soya Hellefoss grunneierlag og Åmot og omegn fiskeforening
Vikersund Fikse og Ringerike Sporstfiskere

Naturvernforbundet Oppland og Naturvernforbundet Valdres
Bandak Fiskelag
Bø Fiskelag
Tokke Jeger og Fiskeforening
Fagrådet for Ytre Oslofjord
Energi Norge
LVK – Landssamanslutning for vasskraftkommunar
NHO
Norges Fiskarlag
Norges Rederiforbund
Norsk Vann
Norske Lakseelver og Norges Bondelag
SABIMA m.fl.
ZERO
Rettighetshavere
Eikeren Vannverk Interkommunale Selskap (EVIKS)
Akershus Energi AS
Asker og Bærum vannverk
EB Kraftproduksjon AS
ECO Energi AS
Foreningen til Bægnavassdragets regulering
Forening til Hallingdalsvassdragets regulering
Foreningen til Randsfjordens regulering
Hafslund ASA
INEOS Bamble As
Norsk Hydro ASA
Numedals-Laugens Brugseierforening
Oppland Energi AS
Skagerrak Kraft AS og Sundsbarm Kraft DA
Statkraft Energi AS
Vardar AS
Øst-Telemarkens Brukseierforening
Forskningsinstitutt
NIVA

3 Leseveiledning

Høringsrapporten kan leses slik:

Kapittel 4 gir en oppsummering av høringsuttalelsene gruppert tematisk på et overordnet nivå med kommentar og en oppsummering om hvordan disse medfører endringer i planforslaget.

Kapittel 5 gir et sammendrag av de enkelte høringsuttalelsene på mer detaljert nivå og om hvordan hver enkelte av de medfører endringer i selve planforslaget eller ikke. Disse leses slik:

- Tas til orientering: at det ikke medfører endring i plandokumentene
- Tas til følge: at det medfører en endring i plandokumentene
- Tas delvis til følge: at deler av uttalelsen medfører endring i plandokumentene
- Vurderes nærmere: vurderes etter nærmere prosess

4 Oppsummering av høringsuttalelsene

4.1 Formelle høringsdokumenter og om høringsperioden

4.1.1 Hva er på offentlig ettersyn?

Enkelte gir innspill på at det er uklart hva som formelt er på høring og offentlig ettersyn med henvisning til vannforskriftens §§ 25, 26 og 28 og veileder 01:2013 Regional vannforvaltningsplan for vann 2015 – 2021. Disse gir uttrykk for at de mener at jfr. nevnte at det formelt kun er vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet som er på offentlig høring og ettersyn. Videre at høringsbrevet er uklar på hvilke dokumenter som er på høring.

Dette uttrykkes av regulantene, Energi Norge, NHO, Oslo kommune og Fagrådet for Ytre Oslofjord.

Kommentar:

Det er fylkesutvalgene i de 8 fylkeskommunene Aust-Agder, Hordaland, Sogn og Fjordane, Akershus, Telemark, Vestfold, Buskerud og Oppland som formelt vedtar offentlig høring og ettersyn. Vedtak om høring gjøres ihht. Plan- og bygningslovens bestemmelser §8-3. Ihht. Vannforskriften §28 fastsettes høringen til 6 måneder.

Hjemmel for høring og offentlig ettersyn fremgår av høringsbrevet fra vannregionmyndigheten pr. 30.06.14 og i kunngjøringen i alminnelige leste aviser i vannregionen. Høringsbrevet gir også ettertrykkelig informasjon om at høringsdokumentene består av fire dokumenter.

<p><i>Endringer i planforslaget:</i> Ingen</p>
--

4.1.2 Det gjøres endringer i høringsdokumentene under offentlig høring

Enkelte gir innspill om at det gjøres betydelige endringer i høringsdokumentene samtidig med høringen og at det gjøres endringer i databasen vann-nett i høringsperioden.

Dette uttrykkes av regulantene, Energi Norge, NHO og Tokke Jeger og Fiskeforening,

Kommentar:

Det foretas ikke saksbehandling av eller endringer i plandokumentene i høringsperioden. Regulantene bygger trolig sin påstand på at Miljødirektoratet og NVE i november 2014 ba vannregionmyndighetene om å sikre en prosess for å fastsette miljømål i sterkt modifiserte vannforekomster innen planene fremmes for endelig vedtak og at Miljødirektoratet i august -14 ba vannregionmyndighetene via www.vannportalen.no om å legge inn foreslåtte tiltak i regionalt tiltaksprogram inn i tiltaksmodulen i vann-nett innen 1. desember 2014.

I vannregion Vest-Viken inneholder høringsforslaget miljømålene «godt økologisk potensial» (GØP) eller «moderat økologisk potensial» (MØP) for hver av de sterkt modifiserte vannforekomstene. Vannregionens prosess for gjenstående arbeid med såkalt konkretisering av miljømålene ble avtalt før årsskiftet 2014/15, men arbeidet ble ikke påbegynt før etter høringsfristens utløp.

Vann-nett er et levende verktøy for kunnskapssammenstilling og det kan gjøres kontinuerlig endringer i databasen. NVE er ansvarlig drifter av vann-nett og har pr. 1. juli fryst en versjon av databasen Høring 2014. I vannregion Vest-Viken er tiltakene lagt inn i tiltaksmodulen før 1. juli, dvs. før høring og offentlig ettersyn.

Endringer i planforslaget:

Planforslaget må klarere få frem at vann-nett er et levende saksbehandlervertøy og at det gjøres oppdateringer av karakterisering, klassifisering og tiltak. Miljømålene står fast i planperioden 2016-2021 og tas opp til ny vurdering for planperioden 2022-2027.

4.2 Planens oppbygging og form

Kommunene påpeker at plandokumentene er svært omfattende, at det vanskelig å «finne frem» i dokumentene med den konsekvensen at det er utydelig hvordan planen vil innvirke på kommunal planlegging og saksbehandling. Planens oppbygging, form og omfang gjør den vanskelig som et egnet praktisk arbeidsverktøy. Se også kap. 4.3.

Detaljeringsnivå og teknisk språkbruk blir pekt på som spesielt utfordrende fra allmenne interesser og dette støttes også av flere kommuner og sektormyndigheter.

Det er kommet inn en rekke forslag til forbedringer både med hensyn til tydelighet, korrektur, endringer av tekst, forenklinger, kapittelinndeling, tabeller osv.

Kommentar:

Veileder 01:2013 Regional vannforvaltningsplan for vann 2015 – 2021 gir rammene for oppbygging av planen mht. krav til kapittelinndeling, hva som skal omtales, tabeller, figurer/ kart osv. Det foreligger også en tilsvarende mal for regionalt tiltaksprogram og regionalt overvåkingsprogram.

Malene angir minimumskrav til hva plandokumentene skal inneholde jfr. vannforskriftens §§ 25 og 26.

Plandokumentene bør presenteres i en trykksak med fokus på grafikk, bilder osv. som i seg selv gjør dokumentene mer tiltalende. Dette er kostbart og trykksak bør lages etter sentral godkjenning ved kgl. Resolusjon.

Endringer i planforslaget:

Miljødirektoratet, påpeker et «minimum» for planens innhold/ form/ oppbygging. Det gjøres en ny gjennomgang av hvordan plandokumentene kan forenkles og forbedres slik at dokumentene blir gode arbeidsverktøy for kommunene og sektormyndighetene, samt mer tilrettelagt for allmenne interesser og andre berørte av planen.

Alle dokumenter gjennomgås mht. språkbruk/ teknisk språk for å forbedre lesbarheten. Forbedringer i kart, figurer og tabeller gjennomgås. En del av teksten er «spredd» utover flere delkapitler og tabeller, disse vurderes å samles bedre med mål om en «helhetlig» fremstilling.

Bilder legges inn for å bidra med illustrasjoner til tekst og gjøre dokumentene mer tiltalende.

Bruk av vedlegg vurderes.

4.3 Planens virkning

Det er primært kommunene som gir innspill på at planen må være tydeligere på både hvordan de og sektormyndighetene blir berørt av planen. Dette henger delvis sammen med plandokumentenes oppbygging og form som omtalt i kap. 4.2.

Ut fra høringsuttalelsene er det en oppfatning av at kommunene, sektormyndighetene, allmenne interesser og rettighetshavere har forstått at det er miljømålene og når disse skal nås som er planens hovedformål.

Statens vegvesen stiller spørsmål om planen gir de retningslinjene den viser til for å kunne fremme innsigelse etter plan- og bygningsloven. Det som ligger til grunn her er miljømålene som er satt med de unntaksmulighetene som eksisterer. Et sentralt spørsmål blir om kunnskapsgrunnlaget er godt nok til å vurdere effekt av planlagte tiltak som grunnlag for en innsigelse.

Enkelte gir innspill på forslag til hvordan planens innhold må gjøres mer anvendelig etter at den er vedtatt. Det foreslås oppsummeringsdokumenter på vannområdenivå, faktaark på vannforekomstnivå og årlige handlingsplaner for tiltaksgjennomføring på kommunenivå og/ eller vannområdenivå.

Flere kommuner påpeker at det er behov for at utarbeides en veileder til implementering av vannmiljøtenkning i kommunale planer, VA-planer, jord- og skogbruksplaner med mer.

Mattilsynet påpeker at hensynet til drikkevannsressursene som beskytta områder må følges opp i kommunal planlegging.

Enkelte kommuner foreslår at det regionale handlingsprogrammet for 2016 må ta for seg hvordan samhandlingen i vannregionen skal gjennomføres.

Kommentar:

Vannregionmyndigheten/ planmyndighetene må gjøre en juridisk vurdering av grunnlaget for innsigelse. Dette er viktig for å sikre en felles praksis og forståelse for bruken av innsigelsinstituttet i oppfølgingen av kommunale og statlige planer jfr. plan- og bygningsloven. Dette endrer ikke sektormyndighetenes innsigelsesrett jfr. sektorlovverket.

Miljødirektoratet har ansvar for at det utarbeides veiledning til iverksetting av planene. Veileder skal foreligge innen utgangen av 2015. Vannregionmyndigheten deltar i dette arbeidet sammen med flere vannregionmyndigheter.

Fylkeskommunene har et veiledningsansvar ovenfor kommunene i oppfølgingen av den regionale planen og må prioritere dette ovenfor kommunene etter vedtak og når kgl. resolusjon foreligger. Denne oppgaven er synliggjort som aktivitet 4 i forslag til regionalt handlingsprogram for 2016. Fylkeskommunene må også som planmyndighet følge opp planens formål når fylkeskommunen gir uttalelse til kommunale planer.

Endringer i planforslaget:

Kapittel 1 Planbeskrivelsen i Regional plan del I og kapittel 1.1 om rammer for tiltaksprogrammet i Regionalt tiltaksprogram gjennomgås med sikte på forbedring og tydeliggjøring av teksten slik at planens virkning kommer godt og forståelig frem for kommuner og sektormyndigheter.

Forslaget om at regionalt handlingsprogram må ta for seg mer konkret hvordan samhandlingen i vannregionen skal gjennomføres tas inn som en egen aktivitet i Handlingsprogrammet for 2016. Dette må ses i sammenheng og være utfyllende jfr. kapittel 9 om organisering i Regional plan del I.

4.4 Organisering av vannregionen, samhandling og ressurser

I høringsbrevet av 30.06.14 ba vannregionmyndigheten om særlig tilbakemelding på innspill om hvordan vannregionen bør være organisert på regionalt nivå og på lokalt nivå i vannområdene for å sikre helhetlig vannforvaltning.

Kommunene, fylkesmenn, sektormyndigheter og enkelte representanter for allmenne interesser har gitt tilbakemelding.

Kommunene gir en entydig tilbakemelding om at det er positivt at den regionale planen og arbeidet etter denne skal sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av sektormyndigheter. Mange kommuner gir tilbakemelding på at de mener at det er viktig at det raskt avgjøres hvordan organiseringen av vannområdene blir. Vannområdene bør bygges på modellen fra planarbeidet i et tett samarbeid mellom kommunene, fylkeskommune, fylkesmann og sektormyndigheter.

Kommunene peker også på at det er viktig med en forutsigbar økonomisk ramme for vannområdene, både fra statlig hold og fra fylkeskommunene/ vannregionmyndigheten.

To kommuner mener at en hensiktsmessig organisering i fremtiden er at hver kommune har et utvalg som koordinerer arbeidet i de vannområdene som er viktigst for kommunen og påpeker at vannområdeorganiseringen kan medføre at arbeidet ikke skjer så effektivt som mulig (gjelder kommunene Ringerike og Hole).

To kommuner mener at fylkeskommunen bør ta et større ansvar og avlaste kommunene i organisering av vannarbeidet (kommunene Kragerø og Drangedal)

Sektormyndighetene NVE, Statens vegvesen, Kystverket, Jernbaneverket og Fiskeridirektoratet gir tilbakemelding på at de av ressurs- og kapasitetsmessige hensyn ikke vil kunne delta i hvert enkelt vannområde (arbeidsgrupper, styringsgrupper), men at de kan delta i tematiske møter i vannområder eller hvor flere vannområder inviterer sektormyndighetene. Det må legges til rette for praktisk og realistisk deltakelse i forhold til påvirkning fra den enkelte sektor.

Fiskeridirektoratets innspill fokuserer på at organisering i vannområder, med deltakelse «nedenfra og opp» er viet mye oppmerksomhet. Denne formen er utfordrende for direktoratet mht å få levert bidrag, fange opp registreringer som er gjort og svar på spørsmål direktoratet har stilt er kanalisert tilbake.

Fylkesmennene uttrykker at vannområdene er et grunnleggende viktig nivå i vannforvaltningen, at det må etableres robuste ordninger både finansielt og faglig. Dersom ordningen med vannområder opprettholdes bør organiseringen og den formelle knytningen til rådmannen i vertskommunen og øvrige kommuner i vannområde stadfestes slik at forankringen mot det politiske nivå blir tydeliggjort. Fylkeskommunen bør fortsatt ha den koordinerende rollen for planarbeidet ovenfor vannområdene.

Det påpekes fra Fylkesmannen i Vestfold at det er behov for å se på inndelingen i vannområder og etablering av lokale vannforvaltningsorganer på nytt ved inngangen til perioden 2016 - 2021. Fylkesmannen i Oppland påpeker at framtidig organisering av arbeidet i vannregionen må være gjenstand for en løpende vurdering. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har igangsatt arbeid med en kommunereform og forenklinger i offentlig forvaltning. Dette arbeidet kan ha stor betydning også for hvordan vannforvaltningen best bør organiseres.

De regionale etatene vil alle delta i vannregionens arbeidsutvalg og vannregionutvalg. Det er også viktig at vannområdene har tett dialog med sektormyndighetene om saker som berører deres ansvarsområde.

Fylkesmannen i Vestfold peker også på et behov for at vannregionens arbeidsutvalg har en viktig regional samordningsfunksjon og at utvalget må ha kontinuitet i sitt arbeid.

Kommentar:

Regional plan del I kapittel 9 Organisering bar i høringsforslaget preg av en drøfting omkring organiseringen lokalt og regionalt som et grunnlag for høringsinstansene når de skulle svare på spørsmålet om organisering av vannregionen regionalt og lokalt.

Vannregionmyndigheten mener at gjennom høringsuttalelsene har fylkeskommunene fått mye god og viktig tilbakemelding fra kommunene og regionale etater om hvordan de ser på organiseringen og ikke minst forutsetninger for samarbeid i gjennomføringsfasen av denne regionale planen. Tilbakemeldingene blir viktig fylkeskommunenes videre behandling av organiseringen.

Fylkeskommunene i Telemark, Vestfold, Oppland og Buskerud vil fremme sak om organisering av vannområdene til politisk behandling i fylkeskommunene. Vannregionmyndigheten har ansvar for en prosess som innebærer politisk og administrativ drøfting i vannregionen. Dette er en oppfølging av sak om organisering i februar/ mars 2014 og som vannregionen ble underrettet om pr. brev

Organisering av vannregionen skjer innenfor rammene av vannforskriftens § 23 om organisering av vannregionen og § 22 om vannregionutvalget. Vannregionmyndigheten må holde tett dialog med arbeidsutvalget (vannområdene, fylkeskommunene, fylkesmennene og sektormyndighetene) i den endelige utformingen av dette kapitlet. Vannregionmyndigheten og fylkeskommunene må på best måte få frem en god balanse mellom innspillene fra kommunene, fylkesmennene og sektormyndighetene i den videre organiseringen.

Når det gjelder geografisk avgrensning av vannområdene (nedbørfeltbasert) så gjøres det ikke endring av disse grensene nå i planforslaget. Dagens vannområdeinndeling har vært den funksjonelle inndelingen i 4-5 år og kommunene i flere av vannområdene er godt i gang med interkommunalt samarbeid. En endring i vannområdeinndelingen rett før planen skal tre i kraft vil være uheldig for kommunene og de etablerte samarbeidene. Imidlertid kan det skje endringer som følge av kommunereformen som påvirker vannområdene, men dette kan vanskelig forskutteres nå. Seneste tidspunkt for å vurdere en ny vannområdeinndeling er ved høring av planprogram for rullering av planen til planperioden 2022-2027.

Endringer i planforslaget:

Kapittel 9 om organisering i Regional plan del I endres slik at tekst som bærer preg av drøfting omkring organiseringen tas ut. Kapitlet skal omhandle organiseringen fra 1. januar 2016 på hhv. regionalt og lokalt nivå. Roller, ansvar og oppgaver bør komme tydelig frem.

Arenaer for medvirkning inngår også både på regionalt og lokalt nivå. Her bør det være tydelig på hvilket nivå organisasjoner, privatpersoner, rettighetshavere og berørte interessenter skal medvirke.

Nødvendige henvisninger til plan- og bygningslovens bestemmelser om offentlige aktørers rett og plikt til å delta i et regionalt planarbeid, samt vannforskriftens særbestemmelser om organisering tas med.

Endringen i kapittel 9 må ses i sammenheng med fylkeskommunenes prosess og sak om organisering.

4.5 Medvirkning

Allmenne interesser, organisasjoner og rettighetshavere både på regionalt nivå og nasjonalt nivå peker på at det ikke er lagt til rette for tilstrekkelig medvirkning fra lokalbefolkning, lag, organisasjoner, bedrifter og rettighetshavere. Regional referansegruppe fungerer mer som et informasjonsmøte og ikke en reell arena for medvirkning.

Medvirkning kan bidra til å få frem lokal kunnskap og sikre forankring for planen, noe som spesielt uttrykkes av fylkeslag og lokallag. Medvirkning fra allmenne interesser spesielt må tilrettelegges slik at de reelt sett har mulighet til å delta, møter bør legges til kveldstid ellers bør det kompenseres for tapt arbeidsinntekt når møter arrangeres på dagtid. Flere ber om at det redegjøres for hvordan medvirkningen har foregått og at det gjøres et arbeid med å konkretisere hvordan medvirkning skal foregå i gjennomføringsfasen og ved neste rullering av planen.

Fylkeslag både fra miljø- og friluftsansjonene og landbruket har gitt tilbakemelding om at de er enig i at de deltar i regional referansegruppe ved gjennomføringen av planen og at dere lokallag deltar i lokale referansegrupper i vannområdene.

Miljødirektoratet foreslår konkret at planforslaget gir en kortfattet vurdering av hvilken effekt medvirkning har hatt så langt i arbeidet, dvs. fra høringen av planprogrammet, samt en kortfattet vurdering på om en har lyktes med medvirkning, om noe har vært spesielt eller utfordrende.

Kommentar:

Fastsatt planprogram av 4. november 2011 legger rammene for hvordan medvirkning lokalt og regionalt skulle gjennomføres. I løpet av disse årene har erfaringene vist at det er utfordrende å sikre god medvirkning regionalt på grunn av vannregionens geografiske utbredelse. På lokalt nivå har fylkeskommunene motivert og bistått vannområdene i lokale medvirkningsprosesser. Ikke alle vannområder har lyktes med dette. Høringsuttalelsene peker derfor på et forbedringspunkt, både i planperioden 2016-2021 og ikke minst ved rulleringen av planen til planperioden 2022-2027.

Endringer i planforslaget:

Medvirkningsaspektet forbedres jfr. Miljødirektoratets anbefaling og at det på best måte samsvarer med veileder 01:2013 Regional vannforvaltningsplan for vann 2016 – 2021. Et viktig hensyn er at omtalen ikke blir for generell, men heller ikke blir for omfattende (historieskriving). Det bør vurderes å legge utfyllende informasjon på www.vannportalen.no/vestviken som understøtter planen.

Endringen gjøres i Regional plan del I kapittel 3.4 Medvirkning (arbeidet fra 2010 til i dag) og i kapittel 9. Organisering (om regionale og lokale referansegrupper).

4.6 Kunnskapsgrunnlaget

Svært mange peker på at det er en utfordring at miljøtilstanden settes basert på mangelfullt kunnskapsgrunnlag. I karakteriseringsarbeidet er miljøpåvirkning og miljøtilstand ofte vurdert basert på faglig skjønn. Lag og organisasjoner peker på at lokal kunnskap i flere vannforekomster ikke er kommet med på grunn av manglende medvirkning.

Flere peker videre på at som en konsekvens av mangelfullt kunnskapsgrunnlag er det en fare for at de foreslåtte tiltakene ikke er de riktige tiltakene med konsekvens at det skjer feilinvesteringer, at det svekker gjennomføringsevnen og at det er usikkert om effekten av tiltakene bidrar til måloppnåelse innen 2021.

Imidlertid gir kommunene, fylkesmennene, miljø og friluftsansisasjonene og Norsk Vann uttrykk for at dette er den kunnskapen som er kommet frem gjennom planarbeidet og som er vårt utgangspunkt for det videre arbeidet – det er så langt vi vet, men ikke at det kommer til hinder for. Flere påpeker også at det som en følge av dette arbeidet er igangsatt en rekke nye undersøkelser og overvåkingsprogrammer som i løpet av de nærmeste årene gir ny og viktig kunnskap.

Innspillene gir en unison støtte til at det er svært viktig å prioritere overvåking og problemkartlegging da dette på sikt vil avklare vannforekomstenes miljøtilstand, effekt av påvirkninger og tiltak.

Fiskeridirektoratet påpeker et behov for at det gis referanser til fagrapporter der dette finnes, og at faglige vurderinger/ skjønn må gjøres mer transparente. I tillegg foreslås det at kvalitetssikringen av kunnskapsgrunnlaget bør gjøres av forskningsinstitusjonene.

Enkelte påpeker at det må fremgå mer konkret hvilken kvalitet det er på kunnskapsgrunnlaget og at det mangler en vurdering av påliteligheten ved datagrunnlaget.

Bondelagene gir tydelig innspill på at det i svært mange vannforekomster er mangelfullt kunnskapsgrunnlag om hvor stor andel av forurensningene som skyldes jordbruksdrift kontra andre kilder som spredt avløp og kommunalt avløp. I tillegg peker de på at det også er mangelfull kunnskap om hva som skyldes naturlige prosesser.

NHO mener at de foreslåtte tiltakene er feilaktige i et samfunnsperspektiv og at det ikke settes hensiktsmessige forvaltningsmål

Kommentar:

Det erkjennes fra alle hold at det er mangelfull kunnskap om miljøtilstanden, påvirkningene og effekten av påvirkningene i svært mange vann og vassdrag. Vannforskriften gir rom for bruk av faglig skjønn og Fiskeridirektoratet har derfor pekt på et viktig forbedringspotensial om at faglig skjønn må gjøres transparent. I karakteriseringsprosessen som startet i 2010 og som holdt på til mai 2012 er det hentet inn mye lokal kunnskap fra kommunene og ikke minst har fylkesmennene bidratt med sin kunnskap i denne prosessen. For flere vann, vassdrag og fjorder finnes det opplysninger/ kunnskap fra fagrapporter og forskningsrapporter som nok danner et grunnlag for skjønnsvurderingen men som ikke er registrert som en kunnskapskilde. Erfaringene fra karakteriseringsprosessen har også vært at denne kan gjøres mer effektiv og flere sektormyndigheter må bidra i prosessen for å få frem

mest mulig kunnskap. Kunnskap hentes inn i en rekke forskningsprogrammer, utredninger, undersøkelser osv. for ett bestemt formål. En viktig oppgave for vannregionen blir å kunne dra nytte av kunnskap fra ulike forvaltningsorganer og forskningsinstitusjoner.

Forbedret kunnskapsgrunnlag er poengtert gjennom planens del I kapittel 5.2.1 om kunnskapsgrunnlaget og at det foreslås problemkartlegging i svært mange vannforekomster. Imidlertid er det viktig å få finansiert problemkartlegging og overvåking for å få bedre kunnskapsgrunnlag. Dette vil være avgjørende for om kunnskapsgrunnlaget forbedres før neste planperiode, men ikke minst også ved gjennomføring av tiltak allerede i perioden 2016-2021.

Hvordan klimapåvirkningene/ klimaeffektene påvirker miljøtilstanden på kort og lang sikt er viktig å få økt kunnskap om. Fra 2016 må problemkartlegging og overvåking ha høy prioritet.

Endringer i planforslaget:

Regional plan del I kapittel 4.5 forbedres slik at påliteligheten av kunnskapsgrunnlaget kommer tydeligere frem i tråd med anbefalingene gitt av Miljødirektoratet m.fl.

4.7 Miljømålet god økologisk tilstand 2021, strengere miljømål og unntak *(Dette kapitlet omhandler ikke miljømål for beskyttede områder, se kapittel 4.8 og miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster, se kapittel 4.9).*

4.7.1 Kan miljømålet god økologisk tilstand i 2021 nås?

Kommunene gir i all hovedsak innspill på at de ser positivt på arbeidet med å sikre en felles, bærekraftig bruk av vannressursene på tvers av sektormyndighetene, og ønsker å være en aktiv bidragsyter til at miljømålene nås.

Kommunene peker imidlertid på at måloppnåelse er sterkt knyttet til økonomiske virkemidler; at staten må bidra med finansieringsordninger til tiltaksgjennomføring, at kommunene får ressurser (penger og folk med kompetanse) til å arbeide med helhetlig vannforvaltning. Kommunene peker også på at dette må tilflytte andre sektormyndigheter. Det pekes også på utfordringer med saksbehandlerkapasitet både i egen kommune og hos statlige myndigheter.

Kommunene peker også tilbake på mangelfullt kunnskapsgrunnlag om miljøtilstand, om manglende kost-nytte vurderinger av de foreslåtte tiltakene, usikkerhet om effekten av tiltakene gir seg utslag i forbedret miljøtilstand innen 2021. Finansiering av problemkartlegging og overvåking pekes på som viktig for å få bedre kunnskapsgrunnlaget.

De fleste kommunene mener at det er lagt for høy ambisjon for hvor mange vannforekomster som vil ha oppnådd miljømålet god økologisk tilstand innen 2021.

Bondelagene mener at det er ambisiøst at miljømålene nås i landbrukspåvirkede vannforekomster innen 2021 på grunn av dels mangelfull kunnskap om hvor stor andel jordbruket påvirker miljøtilstanden kontra andre sektorer og/ eller naturlig påvirkning, at prosessene i jordsmonnet tar lang tid (at fosforreservene reduseres) og det ligger en målkonflikt jfr. målet om økt matproduksjon som så langt ikke er vurdert i et samfunnsøkonomisk perspektiv i dette arbeidet. Bondelagene gir ikke konkrete tilbakemeldinger på vannforekomster de mener må ha tidsutsettelse.

4.7.1.1 Unntak – utsatt frist for å nå miljømålet god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand (utsatt frist til 2027 eller 2033)

Miljødirektoratet støtter følgende tidsutsettelse for god økologisk tilstand:

- 14 foreslåtte kystvannsforkomster i Skien-Grenlandsfjordene vannområde
- 20 foreslåtte kystvannsforkomster i Horten-Larvik vannområde
- 1 foreslått kystvannsforkomst i Breianger vest vannområde

Miljødirektoratet støtter også tidsutsettelse for alle vannforekomstene i vannregionen mht. god kjemisk tilstand til i første omgang til 2027, men poengterer at klassifisering av kjemisk tilstand må prioriteres frem til 2018 tidsnok for rulling av planen frem mot planperioden 2022-2027.

Miljødirektoratet påpeker at det for noen av vannforekomstene hvor det foreslås tidsutsettelse, mangler begrunnelse, denne må oppgis pr. vannforekomst,

Følgende tilbakemeldinger gis på konkrete vannforekomster hvor det bør gis tidsutsettelse:

- Ringerike og Hole kommuner: Langdalstjernbekken, Væleren og Steinsfjorden i Tyrifjorden vannområde, planperiode ikke oppgitt
- Fylkesmannen i Vestfold: Hillestadvannet og Haugestadvannet i Eikeren vannområde til 2027

4.7.1.2 Mindre strengere miljømål

Statens vegvesen foreslår at vannforskriftens § 10 om mindre strenge miljømål bør vurderes spesielt i tett befolka områder med mye ulik aktivitet. Det foreslås ikke konkrete vannforekomster.

4.7.1.3 Strengere miljømål

Strengere miljømål må leses i sammenheng med kapittel 4.8 Beskytta områder.

I høringsbrevet av 30.06.14 ba vannregionmyndigheten om særlig tilbakemelding på innspill om behov for strengere miljømål og kapittel 6.2.2 i Regionalplan del I var skrevet som en drøfting om hva som *kan* legges til grunn for strengere miljømål.

Strengere miljømål er «svært god økologisk tilstand».

Fra kommunene, fylkesmenn og regionale etater er det ikke kommet forslag om strengere miljømål.

Fylkesmannen i Vestfold anbefaler at det frem mot 2021 ikke settes strengere miljømål for kystvannet i Færder nasjonalpark og begrunner dette med at de er usikre på om «svært god økologisk tilstand» isolert for nasjonalparken(e) er et hensiktsmessig mål. FM anbefaler en gradvis forbedring av den økologiske statusen.

Styringsgruppa for Kragerøvassdraget vannområde er opptatt av at det ved beslutningen om å opprette Jomfruland nasjonalpark må vurderes om miljømålet i kystvannet skal settes til svært god økologisk tilstand.

Miljødirektoratet peker på at det kan være nødvendig med egne tiltak og dermed strengere miljømål for å ivareta rødlistede akvatiske arter (eksempelvis elvemusling) eller nasjonalt viktige naturtyper (eksempelvis kroksjøer/ kalksjøer).

Miljødirektoratet påpeker at vannregionen har utelatt å få med at vannforekomster hvor det allerede er svært god tilstand. Disse vannforekomstene skal ha miljømålet svært god tilstand 2021.

Nord-Aurdal kommune og Vestre Slidre kommune poengterer at vel så viktig som å nå målene innen 2021, må det være at en får på plass en operativ organisering, implementert vannmiljøtenkning i de ulike sektorene, er godt i gang med tiltak og at en ser forbedrede resultater i vannforekomstene som følge av dette.

Bandak Fiskelag og Tokke Jeger og Fiskeforening mener det på bakgrunn av hensyn til storaure, ål, bekkekløft-systemet, naturtyper, rødlistearter og Bandakdeltaet må settes strengere miljømål i Tokkeåi m. fl. elvevannforekomster og i Bandak .

4.7.2 Om miljømålene - måloppnåelse for vannforekomstene

Miljødirektoratet anbefaler at deres foreslåtte samletabeller til veileder 01:2013 Regional vannforvaltningsplan brukes i fremstillingen av miljømål og unntak i kapittel 6 om miljømål i Regional plan del I for å gi en samlet og ryddig fremstilling. Regional plan del II som omhandler vannområdene utdyper samletabellene.

Kommentar:

Miljømålene fremgår av kapittel 6 i Regional plan del I.

Vannforekomster som pr. 2014 har god økologisk tilstand og som ikke er satt i risiko for ikke å ha god økologisk tilstand i 2021 får standard miljømål «god økologisk tilstand 2021» (GØT 2021).

Tidsutsettelse for å nå miljømålet «god økologisk tilstand 2021» følger av vannforskriftens § 9 om utsatte frister. I arbeidet med de lokale tiltaksanalysene har kommuner, sektormyndigheter og fylkesmenn hatt anledning til å delta og gi innspill på måloppnåelse. Imidlertid mener vannregionmyndigheten at det må være rom for å få vurdert innspillene fra kommunene Ringerike og Hole og Fylkesmannen i en prosess sammen med kommune og fylkesmann. Bondelagene kan også gis anledning til å konkretisere sin høringsuttalelse om utsatt frist for helt konkret landbrukspåvirkede vannforekomster.

Vannregionmyndigheten er enig i at begrunnelse for tidsutsettelse må fremgå pr. vannforekomst.

Vedr. Jomfruland nasjonalpark forventes det vedtak i statsråd i mai 2016, hvilket betyr at forslag om strengere miljømål i kystvannet i nasjonalparken tas opp i neste planperiode.

Proessen har hatt fokus på at standard miljømål skal nås innen 2021. Miljødirektoratet signaliserte varsom bruk av utsatte frister (§9) og mindre strengere miljømål (§10) ved inngangen til arbeidet med tiltaksanalysene. Klima- og miljødepartementet har i sitt brev til vannregionmyndighetene gitt klarere føringer for at det er adgang til å bruke unntak, dvs. tidsutsettelse eller mindre strengere miljømål. Forbedret kunnskapsgrunnlag om både påvirkninger og miljøtilstand kan være viktig for å bedre kunne vurdere og ta i bruk unntaksbestemmelsene om mindre strengere miljømål.

Endringer i planforslaget:

Endringene gjøres i kapittel 6 Miljømål i Regional plan del I og i Regional plan del II vannområdevis oversikter.

Alle vannforekomster med svært god tilstand i 2014 skrives inn i kapittel 6 Miljømål med miljømålet svært god tilstand 2021 og disse må fremkomme som vedlegg til planen.

Begrunnelse for tidsutsettelse skrives inn for alle vannforekomster med utsatt frist i Regional plan del II.

Forslag om tidsutsettelse for to vannforekomster i Eikeren vannområde og tre vannforekomster i Tyrifjorden vannområde vurderes nærmere før endelig beslutning om miljømålet for disse endres i planen. Kommuner og fylkesmenn konfereres i prosessen.

Det foreslås ikke strengere miljømål for flere vannforekomster utover de som har dette miljømålet på grunn av at de allerede har svært god tilstand i 2014 (se første punkt ovenfor).

Tabellfremstilling av miljømålene og unntak (tidsutsettelse og mindre strengere miljømål) forbedres i del I og del II.

4.8 Beskytta områder

Miljødirektoratet påpeker at det må tas inn en liste over beskytta områder og at det ikke er tilstrekkelig med kartangivelse. Listen skal inneholde en oversikt over vannforekomst, hjemmelsgrunnlag for beskyttelsen og hvilket miljømål som gjelder for den enkelte. Behov for strengere miljømål, dvs. svært godt økologisk potensial, forutsettes at det settes basert på hjemmelsgrunnlaget, vedtatte forvaltningsplaner eller handlingsplaner for området. Se kapittel 4.7.1.3 ovenfor om strengere miljømål.

Mattilsynet påpeker at vannforekomster som brukes som drikkevann skal inngå i registeret over beskytta områder. Tiltak for å redusere forurensningstilførsler fra spredt avløp og landbruket er viktige tiltak for å beskytte drikkevannsressursene for fremtiden og de foreslåtte tiltakene er positive mht. dette.

Miljødirektoratet ber om at det suppleres med pågående og/ eller planlagte forebyggende tiltak i beskytta områder der det er relevant. Spesielt bør pågående og planlagte tiltak i nasjonale laksevassdrag og laksefjorder og i verneområder basert på nasjonal plan for våtmarksrestaurering omtales.

Mattilsynet peker på at planen bedre må synliggjøre tiltak i forbindelse med interessekonflikt mht behovet for å beskytte drikkevannsressursene kontra ny bolig- eller hytteutbygging, industriutbygging eller motorisert ferdsel og friluftsliv. Drikkevannsressurser må gis tilstrekkelig beskyttelse gjennom hensynsoner i kommuneplaner. Spesielt pekes det på behov for å sette inn særlige tiltak i Eikeren og Farrisvannet for å beskytte drikkevannsressursene.

Norske Lakseelver ber om at planen bidrar til å styrke statusen til nasjonale laksefjorder og laksevassdrag.

Norges Fiskarlag mener at planen må bidra til å beskytte gyteområder, oppvekstområder og flere av våre viktigste fiskerier og at beskyttede områder også kan inkludere gyte-, oppvekst- og fiskeområder av betydning for økonomisk viktige arter. Fiskarlaget mener at vannregionmyndigheten må ha dialog

med Fiskeridirektoratet og fylkesfiskarlaget for å identifisere slike områder, og gi dem særlig beskyttelse mot forurensende utslipp.

Kommentar:

Beskytta områder omtales i kapittel 6.2.1 i Regional plan del I og forebyggende tiltak i beskytta områder i kapittel 3.9.2 i Regionalt tiltaksprogram.

Beskytta områder kan få strengere miljømål, dvs. «svært god økologisk tilstand» dersom det i eller i medhold av annet regelverk er fastsatt strengere krav, utslippsgrenser, utfasingsmål, mål for beskyttelse eller lignende.

Det er ikke kommet forslag om strengere miljømål for konkrete vannforekomster, men både Miljødirektoratet og Mattilsynet peker på at det kan settes strengere miljømål for vannforekomster med særlige arter, naturtyper og drikkevannsressurser. Generelt sett bør kunnskapsgrunnlaget forbedres før en har tilstrekkelig grunnlag for å vurdere strengere miljømål. Det kan finnes vannforekomster som er beskytta område, hvor det er høy pålitelighetsgrad på kunnskapsgrunnlaget, og hvor man ut fra grunnlaget for beskyttelsen burde satt strengere miljømål. Dette bør utredes ved neste rullering.

For å bedre kunne liste opp beskytta områder og omtale forebyggende tiltak i disse områdene kreves det at sektormyndighetene bidrar med informasjon innenfor sine ansvarsområder. Dersom dette ikke foreligger fra sektormyndighetene gjennom de lokale tiltaksanalysene, utsettes dette til neste planperiode.

Endringer i planforslaget:

Oversikt over beskytta områder (liste og kart), med hjemmelsgrunnlag for beskyttelsen og hvilket miljømål som gjelder tas med i kapittel 6.2.1 i Regional plan del I og omtale av forebyggende tiltak i beskytta områder tas med i kapittel 3.9.2 i Regionalt tiltaksprogram.

Interessekonflikt mellom drikkevannskvalitet og arealbruk skrives inn i kapittel 3.7 om vesentlige vannforvaltnings spørsmål i Regional plan del I.

4.9 Sterkt modifiserte vannforekomster

Høringsuttalelsene om sterkt modifiserte vannforekomster dreier seg hovedsakelig om vassdrag regulert til vannkraftproduksjon. Bondelagene har påpekt at enkelte vannforekomster som er sterkt påvirket av jordbruksdrift (kanalisering osv.) bør være sterkt modifiserte vannforekomster.

Kommunene med regulerte vassdrag peker på flere utfordringer for sine vann og vassdrag. Manglende eller ingen vannføring i elvene, effektkjøring, nedtappede magasiner, nedsatt næringsdyr- og fiskeproduksjon, manglende rekruttering av fisk, gjengroing, tilslamming og redusert resipientkapasitet gir store økologisk påvirkninger.

Tiltak som minstevannføring, magasinrestriksjoner, habitatforbedring, standardvilkår ol. må prioriteres høyt i planen. I mange eldre konsesjoner vil en oppnå store miljøforbedringer med relativt begrensede økonomiske midler. Kommunene er opptatt av at det i områder med mye turisme, mange hytter, viktige friluft- og rekreasjonsområder, viktige gjennomfartsårer og sentrumsnære vannkraftutbygginger bør miljøforbedrende tiltak i forbindelse med eldre vassdragskonsesjoner

prioriteres i planen på lik linje med rødlistearter og spesielle arter. Kommunene Tinn og Hol peker også på at det er redusert resipientkapasitet i vassdrag uten minstevannføring.

Kommunene påpeker at må være en samordning mellom prosessene knyttet til rullering av regionale planer for vannforvaltning og revisjon av vannkraftkonsesjoner.

Kommunene peker videre på at måloppnåelse i regulerte vassdrag er avhengig av NVE sin gjennomføringsevne når det gjelder revisjoner og i hvilken grad de tillater nye, forringende utbygginger. NVE og Olje- og energidepartementet må øke sin saksbehandlingskapasitet for behandling av revisjonssaker og gamle konsesjoner (§§ 28 og 66).

Fylkesmannen i Oppland ber om at tilsvarende prioriteringer som er gjort for revisjoner gjøres for konsesjoner med hhv. innkalling eller omgjøring etter vannressursloven. Vannregionen mener at det som bør legges til grunn regionalt mht. hvilke utbygginger som bør prioriteres for endrede/nye vilkår i første planperiode er følgende: «Vassdrag med elvemusling, edelkreps, storørret, sjøørret og laks må prioriteres svært høyt av konsesjonsmyndighetene ved revisjon av vilkår eller som grunnlag for omgjøring og innkalling etter vannressurslovens §§ 28 og 66».

Fylkesmannen i Telemark peker på at Vest-Viken er den vannregionen med størst årlig vannkraftproduksjon og målkonflikten mellom vannkraft og vannmiljø er signifikant. Fylkesmannen støtter planens forslag om behov for nye og forsterkede virkemidler i forhold til vannkraftens påvirkninger på vannmiljøet. Det kan være styrket bruk/innføring av standard miljøvilkår, innkalling og omgjøring. Videre støttes forslaget om at konsesjonsmyndighetene må prioritere vassdrag med elvemusling, edelkreps, storørret, sjøørret og laks ved revisjon av vilkår eller innkalling/omgjøring. Tiltak i en del gamle utbygginger kan ha stor positiv betydning for naturmangfoldet til en forholdsvis liten negativ effekt på kraftproduksjonen. Det er et stort behov for å få minstevannføring spesielt i gyteelver. Dette på grunn av flere storørretbestander (Bandak, Seljordsvatn, Nordsjø, Heddalsvatn, Tinnsjøen og Toke). Spesielt er det uakseptabelt at viktige gyteelver som Tokkeåi og Måna er uten minstevannføring.

Fylkesmannen i Buskerud påpeker at det er viktig å stimulere til at konsesjonsprosessene settes i gang i en del eldre reguleringer hvor det ikke foreligger hjemler for avbøtende tiltak. Vurdering av å få innført standard naturforvaltningsvilkår vil være helt sentralt

NVE peker på at det mangler begrunnelser for regional prioritering jfr. nasjonale føringer av 24.01.14 for noen konsesjoner til revisjonsbehandling, til innkalling eller omgjøring (§§ 28, 66). Disse må begrunnes basert på økologiske parametere. NVE minner om at det i nasjonale føringer bes om at det utvises forsiktighet med å foreslå innkalling og omgjøring som medfører produksjonstap, men at dersom det ved regional prioritering menes at det er behov for vannslipp, skal dette begrunnes.

Både NVE og Miljødirektoratet minner om at miljømålene i sterkt modifiserte vannforekomster skal konkretiseres, dvs. «godt økologisk potensial» skal utdypes hvilken økologisk effekt tiltakene vil få. Der denne konkretiseringen mangler, må den på plass før endelig vedtak av planen.

Regulantene, Energi Norge og Oslo kommune peker på at vannkraftens samfunnsnytte ikke vektet i planen mht. at den bidrar til betydelig verdiskaping for samfunnet i form av bl.a. skatter, avgifter og utbytter til offentlige eiere, samt verdiskaping og sysselsetting lokalt og redusert klimautslipp. Hensynet til flomdemping må veie tungt når samfunnshensyn kommer i konflikt med hverandre.

Reguleringenes nytte for flomdemping bør være et sentralt tema og virkningen av miljøtiltakene på flomrisiko må vurderes.

Regulantene og Energi Norge uttrykker at de nasjonale føringene for vassdrag av 24.01.14 med kraftproduksjon må følges og legges til grunn. De uttrykker videre at de lokale tiltaksanalysene er vektlagt uten at det er tatt hensyn til de nasjonale føringene. Mangelfull kunnskap om de konkrete positive miljømessige virkningene og/eller negative konsekvensene av et bestemt tiltak, innebærer at det ikke er adgang til å foreslå tiltaket i tiltaksprogrammet. Tiltak som skal ivareta landskap, friluftsliv og andre brukerinteresser (slik som tilgang til rekreasjonsområder) er ikke egnet til å bidra til å opprettholde eller forbedre miljøet i den enkelte vannforekomst (miljøtilstanden i selve vannet) skal ikke være en del av planen.

Landssamanslutninga av vasskraftkommunar (LVK) påpeker at det er flere grunner til at det er behov for å revidere miljøvilkårene i regulerte vassdrag med bakgrunn i at samfunnets syn på natur og miljø er endret, kraftanleggene driftes annerledes og fornybarsamfunnet øker utbyggingspresset. Miljømålene i vannforvaltningsplanene må forstås som like forpliktende som EUs fornybardirektiv. Planen skal bidra til en helhetlig vurdering av vassdrag, med miljømål og tiltak som best ivaretar den krevende balansen mellom kraftproduksjon, naturmiljø og andre berørte samfunnsinteresser i og rundt et vassdrag. Den regionale prioriteringen av hvilke regulerte vassdrag som bør innkalles til revisjon osv., må ivareta kommunenes vurderinger. Når det gjelder kost-nytte og samfunnsøkonomiske vurderinger peker LVK på at dette er krevende fordi svært ulike hensyn skal avveies, og en del av disse hensynene lar seg vanskelig anslå til en fastsatt monetær størrelse.

Miljø- og friluftsansisasjonene påpeker at konsekvenser av vassdragsreguleringer for arter og naturtyper knyttet til vassdragsmiljøet påvirker friluftslivet og landskapsverdiene. Norsk natur og opplevelsesverdien knyttet til den, folkehelse og bolyst er naturligvis nært knyttet til vann og vassdrag. Disse konsekvensene må tydeliggjøres, legges vekt på, og inkluderes i planen. Organisasjonene gir støtte til planene som påpeker behov for moderne miljøvilkår i konsesjonene. Forvaltningen må i større grad må se nye utbygginger, opprusting/utvidelsesmuligheter og revisjoner i sammenheng og ikke som separate prosesser.

4.9.1 Miljømålet godt økologisk potensial (GØP) eller mindre strengere miljømål (MØP)

NVE og Miljødirektoratet påpeker at miljømålet godt økologisk potensial og moderat økologisk potensial må konkretiseres der det ikke er gjort. Sammenstillingen bør også inneholde nødvendige tiltak, om tiltaket påvirker vannkraftproduksjonen. Sammenblanding av operative miljømål og tiltak, eksempelvis er «minstevannføring» og «bedre resipientkapasitet» kan ikke være konkretiserte miljømål.

Miljødirektoratet hevder at for vannforekomster i vassdrag som prioriteres for vannslipp/magasinrestriksjoner før 2021 bør miljømålet settes til god økologisk tilstand og ikke godt økologisk potensial. Dette er begrunnet med bakgrunn i nasjonale føringer og nasjonal revisjonsgjennomgang.

Regulantene og Energi Norge påpeker at regulerte vannforekomster skal utpekes til sterkt modifisert vannforekomst med miljømålet godt økologisk potensial eller mindre strengere miljømål (moderat økologisk potensial) under henvisning til nasjonale føringer, veileder Om karakterisering og

Regulantene og Energi Norge mener at alle vannforekomster berørt av vannkraftproduksjon skal karakteriseres som sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) og for enkelte av vannforekomstene må det settes mindre strenge miljømål. Alle regulanter er uenig i dersom vannforekomster berørt av

kraftproduksjon settes til såkalt naturlig vannforekomst med miljømålet «god økologisk tilstand». De fleste regulantene krever at det foretas en ny høring av planforslaget dersom annet enn dagens tilstand settes som konkret miljømål.

Regulantene, Energi Norge og Oslo kommune påpeker at tiltakene skal vurderes mht. kost-nytte og at det på grunnlag av manglende kost-nytteanalyser må vannforekomstene defineres med miljømålet godt økologisk potensial tilsvarende dagens tilstand, dvs. at miljømålet er oppfylt. Manglende samfunnsmessige betraktninger er grunnleggende for vurdering av tiltakene i planen. For flere av vannforekomstene foreslår regulantene konkret hvilke vannforekomster som må få mindre strengere miljømål jfr. vannforskiens §10 på grunnlag av at de er så påvirket at det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevenne å nå miljømålene.

4.9.2 Forslag til tiltak

NVE påpeker at det for enkelte tiltak angis en for høy detaljeringsgrad, eksempelvis «slipp av minstevannføring 100 l/s», noe som er å foregripe de konkrete vurderinger som i neste omgang skal gjøres av sektormyndighetene. Den regionale planen skal ikke begrense sektormyndighetenes skjønnsrom jfr. brev fra Klima- og miljødepartementet til vannregionmyndighetene av 17.11.14 om råd og presiseringer for ferdigstillelse av vannforvaltningsplanene.

Miljødirektoratet påpeker at det med stor fordel bør gjøres en forbedring ved å se sammenhengen mellom tiltak, miljømål og regional prioritering i kapittel 5.2.4 i Regional plan del I, omtale av SMVF i vannområdene i del II og i kapittel 3.7 om tiltak mot fysiske inngrep i Regionalt tiltaksprogram.

Flere av regulantene har konkrete innspill til foreslåtte tiltak, det henvises til vedleggene i kapittel 5.

Fra elveierelagene, grunneierlagene og fiskeinteressene i både Tokke, Bandak, Bø, Drammenselva og Tyrifjorden/ Randselva har det kommet konkrete innspill til tiltak som må gjennomføres for å bedre de økologiske forholdene for arter som storørret, elvemusling med flere og for å sikre viktige naturtyper som bekkeløfter og elvedelta. Disse påpeker også at det er viktig at revisjonsproessene foregår som åpne transparente prosesser, at den regionale planen blir førende for revisjonene, at konsesjonsmyndighetene tar i bruk virkemidlene som innkalling og omgjøring av konsesjoner der det i dag ikke er hjemler for å pålegge miljøtiltak. Se vedleggene i kapittel 5 for detaljerte innspill.

4.9.3 Regional prioritering av konsesjoner for revisjonsbehandling

Tinn kommune støtter at revisjon av Mår-Gjøyst konsesjonen gis høy prioritert i planen innenfor planperioden 2016-2021.

Fylkesmannen i Buskerud støtter behovet for at konsesjonene for Uste-Nes og Hemsil får innført standard naturforvaltningsvilkår gjennom revisjonsinnkalling.

Fylkesmannen i Vestfold anbefaler at vannregionmyndigheten fremmer krav om vilkårsrevisjon i innsjøene Hajern og Øksne.

Fylkesmannen i Oppland er fornøyd med planens prioritering av konsesjoner som kan tas opp til tidsbestemt vilkårsrevisjon etter vassdragsreguleringsloven

Fylkesmannen i Oppland og vannområde Randsfjorden mener at konsesjonen for Velmundvassdraget ikke skal prioriteres for revisjon, dvs. at den ikke vurderes i perioden 2028–2033 slik det også ble omtalt i lokal tiltaksanalyse.

NVE minner om at for de konsesjonene som prioriteres for revisjon og hvor det ikke er tilstrekkelig begrunnet ut fra økologiske forhold (gjelder 1.2 vassdragene i nasjonal prioritering, og spesielt Hemsil) så må disse begrunnes bedre i det endelige planforslaget. Tilsvarende krav til begrunnelse gjelder for konsesjoner som prioriteres for revisjon i perioden 2022-2027.

E-CO Energi AS påpeker at det ikke kan forutsettes vannslipp eller magasinrestriksjoner i vannforekomstene til Uste-Nesreguleringen og for Hemsilreguleringen. Regulanten har tidligere påpekt at de er uenig i den nasjonale prioriteringen for disse to konsesjonene.

4.9.4 Regional prioritering av konsesjoner for innkalling og omgjøring jfr. vannressurslovens §§ 28 og 66

Bamble, Skien og Porsgrunn kommuner og Fylkesmannen i Telemark støtter at vannkraftreguleringene i Skiensvassdraget prioriteres i planen for innkalling til konsesjonsbehandling (§66) eller omgjøres (§28) i planperioden 2016-2021. Fylkesmannen har pr. desember 2014 sendt inn krav om innkalling til konsesjonsbehandling for Skotfoss.

Notodden kommune ber om at konsesjonene i Tinnelva tas med i regional prioritering av konsesjoner som bør kalles inn til konsesjonsbehandling (§66).

Fylkesmannen i Vestfold støtter forslaget om at Bergsvannet og Eidselva ved Eidsfoss, samt Farriselva i Hamnerdalen i Larvik innkalles til konsesjonsbehandling (§ 66).

Fylkesmannen i Oppland påpeker at det er kun Lomsdalen kraftverk prioritert for behandling i førstkommande planperiode i den lokale tiltaksanalysen, mens de to (reguleringen av Trevatna og reguleringen av Åvellavassdraget) ble satt til perioden 2022-2027.

EB Kraftproduksjon AS avviser at konsesjonen for Mykstufoss skal få krav om minstevannføring med henvisning til at spørsmålet om omgjøring av konsesjonen for Mykstufoss kraftverk ikke kan vurderes isolert. Jfr. nasjonal føring skal en vannforekomst eller en vesentlig del av vannforekomsten som er tørrlagt i hele eller deler av året og godt økologisk potensial ikke kan nås skal miljømålet settes som unntak jfr § 10 mindre strenge miljømål. Dette må gjelde for strekningen Kjerre dam til Kongsjorden

Øst Telemarkens Brukseierforening mener at innstilling fra NVE til OED om endelig vedtak i reguleringskonsesjonen for Hjerdøla og Møsvasskonsesjonen av 11. september 2008 og 14. november 2011 ligger vurderinger av miljøutfordringene ved Skarfossmagasinet, Vemork og Såheim. Innkalling til konsesjonsbehandling vil ikke frembringe nye momenter til saken

Akershus Energi mener at fiskens vandringsforhold i Klosterfossen og Skotfoss kraftverk er vurdert ifb med kjøpet i 2003 og at det ikke foreligger behov for innkalling til konsesjonsbehandling.

4.9.5 Kommentarer og endringer i planforslaget

Nasjonale føringer for vassdrag med vannkraftkonsesjon av 24.01.14 åpner opp for at det kan gjøres regional prioritering i vannregionene for eksempel som følge av mer lokal kunnskap eller som følge

av regionale prioriteringer som avviker fra de som er lagt til grunn i rapporten (rapport 49:2013 Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022).

Gjennom karakteriseringsprosessen og de lokale tiltaksanalysene har lokal kunnskap om miljøtilstand og lokale samfunnsmessige behov komme frem. I kapittel 5.4.2 i Regional plan del I har vannregionen tilkjennegitt hvilke regionale behov som bør legges til grunn for konsesjonsmyndighetenes prioriteringer. Dette er både knyttet til vassdragenes resipientkapasitet og vassdrag med elvemusling, edelkreps, storørret, sjøørret og laks. Flere høringsuttalelser fra kommuner, allmenne interesser og fylkesmennene påpeker også at ål må tas her. Mange kommuner påpeker også at friluftsliv, landskap, reiseliv og attraksjonskraft må legges til grunn.

I brev av 17.11.14 fra Klima- og miljødepartementet om råd og presiseringer om ferdigstilling av forvaltningsplanene ber departementet om at regional prioritering begrunnes. Dette følges opp av høringsuttalelsene fra NVE og Miljødirektoratet. Vannregionens arbeidsutvalg er enig med vannregionmyndigheten om at vi må tydeliggjøre den regionale prioriteringen i det endelige planforslaget og vannregionmyndigheten vil følge opp dette gjennom egen prosess frem til endelig planforslag.

Miljødirektoratet ba vannregionmyndigheten i epost av 27.11.14 om at vannregionmyndigheten, i samarbeid med fylkesmennene og NVE, om å legge til rette for en prosess for fastsettelse av miljømål og konkretisering av disse.

Når det gjelder konkrete uttalelser fra regulantene om hvilke miljømål og/eller tiltak som kan forventes i vannforekomster må disse tas med i den videre prosessen med konkretisering av miljømålene.

Endringer i planforslaget:

Endringer gjøres i kapittel 5.2.4 i Regional plan del I om regional prioritering for regulerte vassdrag og i tabellene vedrørende sterkt modifiserte vannforekomster pr. vannområde i Regional plan del II.

Miljømålene konkretiseres for alle de sterkt modifiserte vannforekomstene.

Begrunnelser for regional prioritering for konsesjoner til revisjonsbehandling, innkalling og omgjøring tas med i kapittel 5.4.2 i Regional plan del I der dette mangler. Tabellene 11-15 sammenstilles til en oversiktstabell. Den regionale prioriteringen må komme godt og entydig frem.

4.10 Kystvann og forurensede sedimenter

Miljødirektoratet påpeker at nasjonal handlingsplan for opprydding i forurenset sjøbunn er førende for direktoratets prioriteringer. Den nasjonale planen prioriterer Grenlandsfjordene, Drammensfjorden, indre del av Sandefjordsfjorden og Horten havn. Tønsbergfjorden har lavere prioritet i handlingsplanen. Kragerøfjorden er ikke omtalt i planen. Det påpekes at nasjonal handlingsplan fravikes kun dersom forslaget om å bli prioritert er godt begrunnet og dokumentert.

Kommunene i Grenlandsområdet påpeker i sin uttalelse at det er svært viktig at Miljødirektoratet raskt tar stilling til Fylkesmannens anbefaling om tynnsjikttildekking.

Kystverket påpeker i sin uttalelse at de allerede har en 0-visjon for skipsulykker over hele landet og at de samarbeider med fylkesmannen og interkommunale utvalg mot akutt forurensning (IUA) for å forbedre beredskapen i Færder nasjonalpark.

Vurdering av miljøtilstand som følge av påvirkning fra havner og molo må rettes opp i planen. Havner og moloer endrer de fysiske forholdene, mens det er aktiviteten som foregår/ foregikk i havna som medfører forurensning. Forebyggende tiltak skal ikke inngå i tiltaksprogrammet.

Fiskeridirektoratet stiller spørsmål til hvorfor ikke industripåvirkning er nevnt som en vesentlig utfordring, spesielt med tanke på kjemisk påvirkning av vannforekomster og savner en vurdering av store og små havner i planen, samt drøfting av mulige miljøforbedrende tiltak i og i tilknytning til disse. Fiskeridirektoratets uttalelse om manglende kunnskapsgrunnlag er omtalt i kap. 4.6 ovenfor.

Forslaget om å inkludere «fiskesamfunn» som et kvalitetselement i kystvann gir ingen mergevinst. Marine fiskebestander er deler av marine økosystem og krever helt andre forvaltningsregimer enn det vannforvaltningen vil kunne gi bidra til. Fiskeridirektoratet viser til EU-kommisjonens valg om at fisk ikke er et kvalitetselement i vannforskriften. De kvalitetselementene man allerede har for å klassifisere kystvannsforkomster er tilstrekkelige for å kunne vurdere om man når målet om god økologisk tilstand.

Norges Fiskarlag mener at behovet for å ivareta viktige fiskeområder, gyteområder og oppvekstområder i sjøen, miljøgifter som medfører problemer for fisk og sjømat, spredning av fremmede arter og marin forsøpling må tas i betraktning i planen (uttalelsen er sendt til alle de 11 vannregionmyndighetene).

Kommentar:

I kapittel 3.7 om vesentlige vannforvaltningsspørsmål i Regional plan del I er forurensede sedimenter i havner og fjorder, samt forurensninger fra småbåter og skipsvrak nevnt som vesentlige miljømessige utfordringer i vannregionen. I tillegg pekes det på tap av biologisk mangfold og spredning av fremmede arter. I høringen av vesentlige vannforvaltningsspørsmål kom det ikke inn forslag om å endre disse. Vannregionmyndigheten anser at så langt i dette planarbeidet er dette fortsatt dekkende.

Kapittel 5.2.5 i Regional plan del I tar spesielt opp behovet for problemkartlegging, utredning av tiltak og tiltaksgjennomføring i flere fjorder/ havner med forurensede sedimenter. Miljødirektoratet har bidratt med forslag til tiltak i tråd med nasjonal handlingsplan for opprydding i forurensede sedimenter.

Endringer i planforslaget:

Kapittel 5.2.8 om sjøsikkerhet i Ytre Oslofjord korrigeres jfr. 0-visjonen.

Karakteriseringen av påvirkning fra havner og moloer rettes opp slik at påvirkningsgraden settes til uvesentlig. I de vannforekomstene hvor det er påvirkning fra forurensede aktivitet el.l. må karakteriseringen rettes til riktig påvirkningstype.

Forebyggende tiltak knyttet til Kystverkets ansvarsområde tas ut av regionalt tiltaksprogram.

4.11 Kostnader, nytte, samfunnsøkonomi og fordelingsvirkninger mellom sektorene

Kommunene fremhever behovet for styrkede økonomiske ressurser fra statlig hold for å sikre implementeringen av aktuelle tiltak innenfor ulike sektorområder. En stor andel av tiltaksgjennomføringen faller på kommunene og de påpeker at det er av stor viktighet at de andre sektorene bidrar som forutsatt slik at en sikrer at det faktisk blir en helhetlig vannforvaltning. Økt samarbeid mellom kommunene og sektormyndighetene om å vurdere kost-nytte pekes på som nødvendig. Hvordan målkonflikter skal ivaretas i et samfunnsperspektiv må særlig løftes.

Kommuner, fylkesmenn og Statens vegvesen påpeker en stor mangel ved at få av tiltakene er kostnadsberegnet. Dette medfører at tiltaksprogrammet ikke gir grunnlag for en prioritering basert på kost/nytte pr. i dag. Flere peker dermed på et behov for at ansvarlig myndighet må få i oppgave å utrede kostnader og nytte nærmere før detaljert handlingsprogram for gjennomføring av tiltak vedtas.

Fylkesmannen i Vestfold FM henviser til vannforskriftens hovedprinsipp om at det skal utarbeides en vurdering av den mest kostnadseffektive kombinasjonen av tiltak på tvers av ulike sektorer jfr. § 15. Et minimum av vurdering av effekter og kostnader må inngå i tiltaksprogrammet. FM mener det ikke er tilstrekkelig å kalkulere kostnader ved tiltakene innenfor den enkelte sektor etter at regional plan med tiltaksprogram eventuelt er vedtatt. Fylkesmannen mener dette er en vesentlig mangel og at fylkeskommunene ikke kan fremme sak om vedtak av planen før kost-nytt og samfunnsmessig virkninger av planen er bedre belyst. Fylkesmannen bruker ikke «vesentlig merknad» (innsigelse) knyttet til sin høringsuttalelse, men vannregionmyndigheten forstår fylkesmannens representant (muntlig fremsatt i møte 19. januar -15) at uttalelsen må forstås som en vesentlig merknad.

NVE påpeker at det i denne planen ikke er behov for en detaljert prissetting. I utgangspunktet er tiltak som går utover kraftproduksjon å betrakte som en høy kostnad, mens andre typer tiltak i regulerte vassdrag oftere kan ha en positiv kost-nytte.

Miljødirektoratet peker på at det er relevant å synliggjøre de vurderingene av kostnader som er gjort i de lokale tiltaksanalysene, vise hvor mange tiltak som fremdeles mangler kostnadsestimater. Direktoratet foreslår at det presenteres tiltak med konkrete kostnadsanslag, tiltak med kvalitativ kostnadsvurdering og tiltak uten kostnadsvurdering.

Når det gjelder nytte ber Miljødirektoratet om at nytten av tiltak omtales så spesifikt som mulig og ikke i generelle termer.

Når det gjelder samfunnsøkonomi, ber Miljødirektoratet om å gjøre en skjønnsmessig samfunnsøkonomisk vurdering av de foreslåtte tiltakene/ tiltakspakkene. Det er relevant å diskutere fordelene ved de foreslåtte tiltakene sammenlignet med kostnadene de vil medføre. Slike vurderinger er viktige dersom det er tvil om kostnadene står i forhold til nytten.

Miljødirektoratet foreslår videre at fordeling av tiltak vises pr. sektor og ikke pr. sektormyndighet. På overordnet nivå kan en da vurdere om dette slår skjevt ut for en sektor eller en gruppe.

Allmenne interesser konstaterer at kostnader, nytte og samfunnsmessige vurderinger ikke foreligger. De fleste påpeker at dette må fremkomme i sektormyndighetenes videre oppfølging av planen og vesentlig forbedres ved neste planrullering. Et fåtall uttrykker engstelse ved at manglende kost-nytte vurdering medfører at tiltakene ikke blir gjennomført eller at feil tiltak settes inn i feil sektor.

Norsk Vann påpeker at med bakgrunn i gitte føringer fra Miljødirektoratet om at tiltakene skulle beskrives på et overordnet nivå har det ikke vært mulig å gå inn i kost-nytte vurderinger av tiltakene. Slike vurderinger må derfor gjøres i sektorenes videre saksbehandling ved gjennomføring av planen. Det har vært krevende for kommunene å vurdere kostnadseffektivitet for tiltak innen kommunenes ansvarsområder, spesielt innen avløpssektoren og landbruksektoren.

Norsk Vann er bekymret for at det blir fristende å «gripe fatt» i tiltakene som er foreslått og hvor kommunene har ansvaret de fleste av disse og at det er de tiltakene hvor det kan gis de mest presise kostnadsvurderingene som velges. Dette er tiltak innenfor avløpssektoren hvor det også er stringent myndighetsoppfølging. Dette medfører at ikke alle sektorinteresser blir med som fullverdige påvirkere i forvaltningsplan med tiltaksprogram ~ og der tiltak prioriteres ut fra gode kost-nytte beregninger - blir det ingen helhetlig vannforvaltning. Miljømål vil da bli innfridd på en svært kostnadskrevende måte, og det vil ikke være mulig å innfri alle mål.

Energi Norge, alle regulantene, NHO og Hydro påpeker at det ikke er mulig å prioritere tiltak med samfunnsøkonomisk nytte når det ikke er gjort kost-nytte vurderinger og med bakgrunn i dette krever «substansiell» endring i planen med 2. gangs høring. De påpeker videre at miljømål ikke kan vedtas når tiltakenes samfunnsnytte ikke er vurdert. Hensynet til kraftproduksjon, klimatilpasning og flomdemping må inngå.

Kommentar:

Vannforskriften § 25 femte ledd fastslår at det skal foreligge overslag over kostnadene ved å gjennomføre tiltakene som inngår i tiltaksprogrammet. Sektormyndighetene (herunder kommunene) har ansvaret for å vurdere kostnadene ved tiltak i egen sektor jfr. vannforskriften § 22 andre ledd. Dette fremgår også av fastsatt planprogram av 4. november 2011.

Miljødirektoratet, i samarbeid med berørte direktorat, har vært ansvarlige for å få frem verktøy og hjelpemidler for kostnader, nytte og samfunnsøkonomiske vurderinger til dette arbeidet. Det var på trappene en veileder for kost-nytte (såkalt steg-for-steg veileder) men denne ble aldri ferdigstilt. Imidlertid kom det en mal for hvordan kostnader skulle fremstilles i regionalt tiltaksprogram (tabell).

I arbeidet med tiltaksanalysene har vannregionen hatt som ambisjon å beregne avlastningsbehov og kostnadsberegne tiltakene. Vannregionen har blant annet gjennomført kurs og fått utarbeidet Excel-verktøy for både avlastningsberegninger og kost-nyttevurderinger og bidratt med midler til å få fram slike beregninger.

Et fåtall av tiltakene er kostnadsberegnet. Dette skyldes flere forhold. Vannområdene har ikke hatt mulighet til å utrede kostnadseffektivitet for tiltak hvor statlige etater er ansvarlig sektormyndighet og for mange kommuner har det vært krevende å ha nok ressurser til slike analyser.

For mange vannforekomstene har en ikke tilstrekkelig kunnskap om miljøtilstanden, påvirkningene og effekten av disse. Tiltakene er beskrevet på et så overordnet nivå at vurdering av kostandene blir usikre og generelle.

I et fåtall av vannområdene er det beregnet avlastningsbehov for næringsstoffer til vassdragene. Slike beregninger kan si noe om hvor mye tiltakene må bidra til å redusere utslippene. Slike beregninger gir kun mening dersom flere sektormyndigheter jobber sammen om både beregninger og vurdering av tiltak.

Sektormyndighetene har også ulik kompetanse og praksis til å vurdere kostnader og nytte ved tiltak. Flere sektormyndigheter pålegger tiltakshavere, den som søker gjøre slike vurderinger. Sektormyndighetene har derfor ikke tilstrekkelig kunnskap om kostnader, nytte og samfunnsøkonomiske vurderinger.

Det har helt klart vært uklare signaler fra direktoratene og til deres regionale kontor og fylkesmenn knyttet til kostnader og nytte. Fastsatt planprogram er ikke oppfattet som styrende for planutredningen og vannregionmyndigheten har ikke hatt instruksjonsmulighet ovenfor sektormyndighetene.

For bedre å få frem og vurdere kostnader, nytte og samfunnsøkonomi ved tiltakene, forutsettes det at sektormyndighetene bidrar med ressurser, data og informasjon innenfor sine ansvarsområder.

Vannregionmyndigheten ønsker å bidra til å få frem kostnader og nytte der dette er vurdert i de lokale tiltaksanalysene, enten det kommer frem som monetære størrelser eller mer som kvalitative vurderinger, samt få frem skjønsmessige samfunnsøkonomiske vurderinger. På grunn av manglende vurderinger fra sektormyndighetene må vannregionmyndigheten kjøpe inn ekstern bistand for å få med kostnader, nytte, samfunnsøkonomiske vurderinger og fordelingsvirkninger mellom sektorene. Denne jobben er kostnadsvurdert til kroner 200.000,- til 250.000,-. Det forutsettes at ekstern aktør kan levere sin gjennomgang og analyse tidsnok slik at dette kan inngå i det endelige planforslaget.

Endringer i planforslaget:

Regionalt tiltaksprogram kapittel 4 om kostnader og nytte endres på best måte slik at:

Kostnadsvurderinger fra de lokale tiltaksanalysene tas frem ved å vise de kostnadene som er fremkommet og hvor mange tiltak som fremdeles mangler kostnadsestimater. At det presenteres tiltak med konkrete kostnadsanslag, tiltak med kvalitativ kostnadsvurdering og tiltak uten kostnadsvurdering.

Nytten av tiltak omtales så spesifikt som mulig og ikke i generelle termer

Samfunnsøkonomien av de foreslåtte tiltakene/ tiltakspakkene vurderes skjønsmessig mht. fordelene av de foreslåtte tiltakene sammenlignet med kostnadene de vil medføre

Fordeling av tiltak vises pr. sektor og ikke pr. sektormyndighet

Sammendraget av regionalt tiltaksprogram inngår i Regional plan del I kapittel 7. Dette revideres i samsvar med endringer i regionalt tiltaksprogram.

5 Høringsuttalelsene

Vedlegg 1 Kommunene

Vedlegg 2 Vannområdene

Vedlegg 3 Fylkesmenn og sektormyndigheter

Vedlegg 4 Allmenne interesser og private

Vedlegg 5 Rettighetshavere og bedrifter